

Sygn. akt V KK 232/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSA del do SN Dariusz Czajkowski

Protokolant Barbara Kobrańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Barbary Nowińskiej,

w sprawie **Z. D.** i **B. D.**

oskarżonych z art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy z dn. 7 lipca 1994r. - Prawo budowlane
(Dz. U. z 2013r., poz. 1409 z późn. zm.) w zw. z art. 12 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 2 października 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 5 marca 2015 r. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Z. z dnia 3
grudnia 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 3 grudnia 2014r., skazał B. D. i Z. D. za to, że w okresie od 18 stycznia 2005r. do lipca 2013r. w P., jako współwłaściciele nieruchomości położonej w tej miejscowości, działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu i z góry powziętym zamiarem udaremniali określone ustawowo czynności Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Z. oraz osobom działającym z jego upoważnienia, określone w art. 65 i art. 81 ust. 4 w zw. z art. 81a ust. 1 pkt 1 ustawy z 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane, poprzez odmowę: 18.01.2005r., 8.02.2005r., 21.02.2005r., 10.03.2005r., 2.06. 2005r., 26.09.2005r., 10.11.2005r., 10.03.2006r., 11.06.2007r., w czerwcu 2007r., w czerwcu 2010r., 25.03.2011r., 7.04.2011r., 14.09.2011r., w sierpniu 2011r., w październiku 2011r., w listopadzie 2011r., w grudniu 2011r., w lipcu 2013r., udostępnienia dokumentacji budowy powykonawczej i użytkowej oraz protokołów z kontroli okresowej rocznej przewodów kominowych, a także okresowej pięcioletniej w zakresie stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektów budowlanych znajdujących się na nieruchomości położonej w P. nr [...], a także poprzez odmowę: 18.01.2005r., 8.03.2005r., 21.02.2005r., 10.03.2005r., 2.06.2005r., 26.09.2005r., 25.03.2011r., 7.04.2011r., 14.09.2011r., wstępu na teren wymienionej nieruchomości i do obiektów budowlanych znajdujących się na terenie tej nieruchomości

– tj. występku z art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy z 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 91 ust. 1 powołanej ustawy wymierzył im kary po 200 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 10 zł.

Na podstawie art. 69§1 i 2 kk i art. 70§1 pkt 2 kk wykonanie orzeczonych wobec oskarżonych kar grzywny Sąd Rejonowy zawiesił warunkowo na okres próby wynoszący 2 lata, a na podstawie art. 72§1 pkt 8 kk zobowiązał oskarżonych do udostępnienia Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Z. lub osobom działającym z jego upoważnienia dokumentacji budowy powykonawczej i użytkowej oraz protokołów z kontroli okresowej rocznej przewodów kominowych, a także okresowej pięcioletniej w zakresie stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektów budowlanych znajdujących się na nieruchomości położonej w P. nr [...] oraz do umożliwienia wstępu Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru

Budowlanego lub osobom działającym z jego upoważnienia na teren nieruchomości położonej w P. nr [...] i do obiektów budowlanych znajdujących się na terenie tej nieruchomości.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez oboje oskarżonych i przez ich obrońcę Sąd Okręgowy w L. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonych od popełnienia przypisanego im czynu, a kosztami procesu w sprawie obciążył Skarb Państwa.

Prokurator Okręgowy w L. wniósł kasację od prawomocnego wyroku na niekorzyść oskarżonych. Zarzucił wyrokowi rażącą obrazę prawa materialnego – art. 91§1 ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994r., która miała istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, że warunkiem odpowiedzialności karnej za udaremnianie organom nadzoru budowlanego wykonywania czynności kontrolnych określonych w tej ustawie jest uprzednie wydanie przez organ egzekucyjny – wojewodę – decyzji o egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, czego konsekwencją było uniewinnienie Z. i B. D. od popełnienia zarzuczonego im czynu.

Stawiając ten zarzut, Prokurator Okręgowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w L.

W odpowiedzi na kasację oskarżeni domagali się oddalenia jej jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył:

Zarzut kasacji jest zasadny w stopniu oczywistym. Ta konstatacja nasuwa się nieodparcie już po zapoznaniu się z motywami zmiany wyroku Sądu Rejonowego przez uniewinnienie oskarżonych, zamieszczonymi w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego. Sąd Okręgowy nie kwestionował faktów ustalonych w wyroku Sądu I instancji. Nadał im natomiast inną interpretację prawną, przy czym decydujący dla rozstrzygnięcia merytorycznego pogląd zawarł w stwierdzeniu, że skoro żądanie przedstawicieli Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego skierowane do oskarżonych, by udostępniili wejście do obiektów budowlanych znajdujących się na ich nieruchomości i okazali dokumentację budowlaną tych obiektów, nie zostało sformułowane po wszczęciu egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym, to odmowa spełnienia tych poleceń

przez oskarżonych nie była bezprawna, a tym samym przypisany im czyn nie wypełnia znamion przestępstwa określonego w art. 91 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego.

U podstaw przytoczonego argumentowania Sądu odwoławczego tkwi przeświadczenie, że warunkiem uznania, iż zarzucone oskarżonym zachowania, polegające na udaremnianiu czynności przedsięwziętych przez organy nadzoru budowlanego, realizują znamię przestępstwa z art. 91 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego, jest to, by czynności te były podjęte po wszczęciu egzekucji administracyjnej w celu wymuszenia wykonania określonych obowiązków przez właścicieli obiektów budowlanych. Jest to pogląd błędny, gdyż nie znajduje żadnego wsparcia w brzmieniu wymienionego przepisu. W kontekście całokształtu unormowań zawartych w ustawie z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane w wersji obowiązującej w okresie wskazanym w akcie oskarżenia, należy zauważyć, że czynności **właściwych organów** (podkreślenie SN), w rozumieniu art. 91 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, to przewidziane w niej czynności, między innymi, Głównego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego i podległych mu inspektoratów funkcjonujących na szczeblu wojewódzkim i powiatowym. Są one ściśle związane z ich zadaniami i kompetencjami. W myśl art. 81 ust. 1 i 4 Prawa budowlanego do zadań organów nadzoru budowlanego należy kontrola przestrzegania i stosowania przepisów prawa budowlanego na każdym etapie procesu budowlanego, a także warunków bezpieczeństwa ludzi i mienia przy utrzymywaniu obiektów budowlanych. Zakres kontroli obejmuje także sprawdzanie zgodności wykonanych robót budowlanych z warunkami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę i sprawdzenie wykonania obowiązków wynikających z decyzji i postanowień wydanych na podstawie przepisów Prawa budowlanego. Dla zapewnienia realizacji tych zadań, na podstawie art. 81c w zw. z art. 65 powołanej ustawy, organy nadzoru mogą żądać od właściciela obiektu budowlanego udostępnienia dokumentów związanych z utrzymaniem i użytkowaniem obiektu, przy czym zgodnie z art. 81a ust. 1 pkt 1, służy im prawo wstępu do obiektu budowlanego. Wymaga podkreślenia, że uprawnienia organów nadzoru wynikają wprost z ustawy – Prawo budowlane, co oznacza, że nie jest konieczne uprzednie wydanie decyzji zobowiązujących właściciela obiektu do udostępnienia możliwości wejścia do obiektów budowlanych i

do okazania wymaganych dokumentów. Niezbędne jest tylko, dla zachowania warunku określonego w art. 81a ust. 2 ustawy, uprzednie zawiadomienie właściciela obiektu o terminie dokonania czynności kontrolnych.

W niniejszym wypadku, jak wynika z niekwestionowanych ustaleń, nadzór budowlany wymagał od oskarżonych okazania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie budynków i umożliwienia sprawdzenia na miejscu ich stanu technicznego. Jest oczywiste, że wynikające z ustawy – Prawo budowlane uprawnienia organów nadzoru rodzą po stronie właścicieli obiektów budowlanych określone obowiązki, które ciążą na nich *ex lege*, bez konieczności potwierdzania odrębnymi decyzjami administracyjnymi (A. Macińska: Bezprawne użytkowanie obiektu budowlanego wybudowanego zgodnie z planem, System Informacji Prawnej LEX, komentarz praktyczny ABC nr 68337). Te właśnie uprawnienia organów nadzoru budowlanego, a ściśle, możliwość ich swobodnego wykonywania, są przedmiotem ochrony typem przestępstwa określonego w art. 91 ust. 1 pkt 1 Prawa budowlanego. Udaremnianie czynności organów władzy budowlanej jest penalizowane jako przestępstwo powszechne. Może je popełnić nie tylko właściciel obiektu budowlanego ale każda osoba inna osoba, która swoim zachowaniem, także przez zaniechanie, uniemożliwia ich wykonanie (Prawo budowlane. Komentarz pod red. A. Glinieckiego, Warszawa 2014, s. 927). Udaremnianie czynności realizuje odnośne znamię przestępstwa z art. 91§1 Prawa budowlanego już wtedy, gdy uprawniony organ administracji bądź nadzoru budowlanego przystępuje do ich wykonywania, a nie dopiero wtedy, gdy wszczęto egzekucję administracyjną zmierzającą do wymuszenia od osoby zobowiązanej wykonanie ustawowego obowiązku. Gdyby warunkiem odpowiedzialności karnej z tego przepisu było uprzednie zastosowanie środków egzekucji administracyjnej wobec osoby zobowiązanej, to musiałby on znaleźć się w treści przepisu, jak to ma miejsce w opisie znamion wykroczenia z art. 92 ust. 2 ustawy – Prawo budowlane, czy też np. wykroczenia z art. 115§2 Kodeksu wykroczeń.

Podsumowując należy stwierdzić, że **przepis art. 91 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. –Prawo budowlane chroni swobodę i skuteczność tych czynności właściwych organów administracji architektoniczno – budowlanej i organów nadzoru budowlanego, do których są one uprawnione na podstawie**

przepisów tej ustawy. Penalizowane jest udaremnianie czynności, niezależnie od tego, czy właściwy dla egzekucji administracyjnej organ, w tym wypadku wojewoda, wszczął na podstawie tytułu wykonawczego egzekucję w celu przymuszenia podmiotu zobowiązanego do wykonania ciężącego na nim obowiązku.

Jak stąd wynika, Sąd odwoławczy wadliwie interpretował znamię czynności sprawczej przestępstwa z art. 91 ust.1 pkt 1 Prawa budowlanego, co stanowi uchybienie temu przepisowi prawa materialnego. Wywarło ono istotny wpływ na treść wyroku. Do uniewinnienia oskarżonych, w niespornym stanie faktycznym, doszło z powodu nietrafnego przyjęcia przez Sąd odwoławczy, że czyn przypisany oskarżonym w wyroku Sądu I instancji nie wypełniał znamion ustawowych przestępstwa. W tym stanie rzeczy, uznając zasadność zarzutu kasacji, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w którym zgodnie z art. 442§3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., Sąd Okręgowy będzie związany przedstawionymi wyżej zapatrywaniami prawnymi.